

ZÂTÎ, REVÂNÎ VE SÜRÛRÎ ÖRNEĞİNDE YAVUZ SULTAN SELİM'E YAZILAN KASİDELER

Murat Aslan

Zâtî

Balıkesirli Zâtî, 16. yüzyılın en önemli divan şairlerindendir ve 1825 gazel ile 90 kadar kasideyi içeren hacimli bir *Divan*'a sahiptir (Coşkun, 2013: 150-151). *Zâtî Divanı*'nda Yavuz Sultan Selim'e yazılan bazı kasideler mevcuttur. Bunlardan ilki, 15 numaralı kasidedir. Bu kaside, beyitlerden anlaşıldığı kadarıyla nevrüzde yazılmış olmalıdır:

*İkisi biri biri ile geldi ber-â-ber
Nev-rûz terâzûladı leyl-ile nehârı* (K 15/6)

Şair, 15. beyitten itibaren Yavuz Sultan Selim'in övgüsüne geçmektedir. Şaire göre; bülbül, feryat ederek güle karşı I. Selim'den adalet istemektedir. I. Selim, Ebu'l-feth'dir yani fethin babasıdır. Devrin şahı olan I. Selim, yoktan var eden ve yarattıklarını farklı şekil ve özelliklerle birbirinden ayıran Allah'ın yeryüzündeki gölgesidir. O, azamet burcundaki ayın nûrudur. Onun sefer niyetiyle koşuşu göklere varır. Selim I, her ne kadar sert ve savaştı bir padişah olsa da, gönül Kâbe'sini iyilikle mamur etmek onun işidir. Cihandaki tüm parmaklar onu "Dostum!" diye çağırırsa yeridir. Onun hisarı, yükseklik konusunda, en yüksek feleğe alçak derse buna şaşılmaz yani I. Selim'in hisarı o kadar yüksektir (15, 16, 18, 19, 26. beyitler).

Düşman, eğer I. Selim'in kılıcından keramet isterse o kılıç bir anda sağı ve solu tamamen lal taşı gibi kırmızı eder:

*A'dâ eger isterse kerâmet kılıcuñdan
Pür-la'l ide bir demde yemîn-ile yesârı (K 15/29)*

Şair; I. Selim'in savaş meydanında, kılıcıyla bütün düşmanları bir anda öldürebileceğini ve bu meydanı kana bulayabileceğini söylemektedir. Savaş meydanı, öyle bir bağdır ki bu bağın ayva ve narı, I. Selim'in düşmanlarının başıdır:

*Bir bâg durur 'arsa-i heycâ ki o bâguñ
Düşmenlerüñüñ başıdur ayvası enârı (K 15/33)*

Zâtî, kasidenin sonlarına doğru I. Selim'in ne kadar iyilik ve bağış yaptığından bahseder ve hemen ardından dileğini söyler. Ona göre I. Selim'in iyilik ve bağışlarının sayısı, deniz kumlarının sayısı adedindedir:

*Olur 'adedi eyledügin lutf u 'atânuñ
Ger reml-i bihârüñ ola 'âlemde şümârı (K 15/37)*

Zâtî'nin dileği; feleğin tavla oynayıcısının döne döne hile yapmaması, padişahın ise bu alçaklık tasında kendisini ağlar vaziyette bırakmamasıdır:

*Nerrâd-ı felek döne döne oynamasun naks
Bu tâs-ı mezelletde koma Zâtî-yi zârî (K 15/38)*

Son olarak Zâtî, padişahın ömür gülüne hazan rüzgârının ermemesini ve Allah'ın onu selamet gül bahçesinde kokulandırmasını diler:

*'Ömrüñ gülüne bâd-ı hazân irmeye hergiz
Gülzâr-ı selâmetde mutarrâ ide Bârî (K 15/40)*

Zâtî, 16 numaralı kasidede, 16 beyitlik nesib bölümünden sonra Yavuz Sultan Selim'i övmeye başlar. O Sultan Selim'dir ki saltanat burcunun ayı ve izzet zirvesinin güneşidir:

*Pâdşâh-ı mülk-i devlet mâh-ı burc-ı saltanat
Âftâb-ı evc-i 'izzet Hazret-i Sultân Selîm (K 16/17)*

Bu beytin ardından Zâtî, Yavuz Sultan Selim'in savaşçılığını methederek kasideye devam eder. Celâl (جلال) kelimesi önünde nasıl cim harfi bulunuyorsa celâl sahibi padişahın önünde de düşmanlar, tıpkı cim harfi gibi eğilmelidir. Bu nedenle şair, coşkulu bir şekilde, padişaha düşmanın bedenini bükmesini söylemektedir:

*Kâmet-i a'dâyı bük çün kim celâlüñ nûrı var
Serverâ elbette lâzımdur celâl öñinde cîm (K 16/26)*

Eğer düşman, savaş gecesinde I. Selim'in kılıcının mumunu görse o acı veren ateş, düşmanın bedenindeki parçaları tıpkı bir pervane böceğiymişçesine yakar:

*Görse ger a'dâ şeb-i heycâda şem'-i tîgüñi
Küllî eczâsın yaka pervâne-veş nâr-ı elîm (K 16/33)*

Yukarıdaki beyitte şair, şem' ve pervane hikâyesine telmihte bulunmuştur (Armutlu, 2010: 495). Burada şem', Yavuz Sultan Selim'in kılıcını, pervane ise düşmanları temsil etmektedir.

34. beyitle bu kasidenin medhiye bölümü biter. Şair; bu beyitte kalbinin padişahlık arzulamasından dolayı, ölünceye kadar Yavuz'un eşiğinde kul olmak ister çünkü I. Selim'e kul olmak, âdeta bir padişahlık gibidir. Bu beytin ardından 35. ve 36. beyitlerde Zâtî, padişahın ne kadar şefkatli ve lütfu bol bir hükümdar olduğundan bahseder ve aşağıdaki beyitle isteklerini Yavuz Sultan Selim'e bildirir:

*Ey halil-i cân u dil veh kim mezellet âteşi
İtdi gülzâr-ı bahân Zâtî'ye nâr-ı cahîm
Döne döne kat[-be-]kat eflâk anuñçün inleşür
Anuñ olmuşdur şihâb-ı nâr-ı âhından racim
Sâhil-i fakruñ hevâsı olmasa nâ-mu'tedil
Gâlibâ ol derdmendüñ derdin itmezdi delim
Himmatüñ gâyet kıyâmetdür meded kıl dirlige
Rûz u şeb saña du'â kılsun ölince ol yetim (K 16/37-40. beyitler)*

Bu beyitlerde Zâtî; düşkünlük ateşinin bahar gül bahçesini ona cehen-nem ateşine çevirdiğini söylemekte, bu şekilde düşkünlükten şikâyet etmektedir. 38. ve 39. beyitlerde şikâyetini devam ettiren Zâtî; 40. beyitte Yavuz Sultan Selim'den yardım istemekte, bu yardımın karşılığı olarak da ta ölünceye dek gece ve gündüz ona dua edeceğini söylemektedir. Şair, bu kasidesini aşağıdaki dua beytiyle sonlandırmaktadır:

*Nev-bahâr-ı 'ömrüñe irişmesün bâd-ı hazân
Gülsitân-ı saltanatda bülbül-âsâ ol mukim (K 16/41)*

Yavuz Sultan Selim için yazılan 17. kasidede de padişah, savaşçı özellikleriyle anlatılır. O, elindeki kılıcıyla amansız Mirrih gibidir:

*Almışdı tîgini ele Mirrîh-i bî-amân
Hindustân'da niteki ceng içre bir dilîr (K 17/8)*

Mirrih, uğursuz yıldızlardan biridir (Akpınar, t.y.: 174). Klasik düşüncede güneş, hükümdar olarak kabul edilirken Mirrih yıldızı da bu hükümdarın seraskeri vazifesindedir (Akpınar, t.y.: 175). Beyitte ise hükümdar Allah, O'nun seraskeri ise Yavuz Sultan Selim'dir. Yavuz, elindeki kılıcıyla cihat içinde amansız bir seraskerdir.

*Deryâ-yı demde her birisi bir sinânla
Gözüm önünde ol iki saf leşker oldu bir* (K 17/13)

Kan denizi içerisinde, her birisi bir kılıçla olmak üzere iki saf asker tek saf hâline gelmiş yani öldürülmüştür. Bu manzara, bir savaş sahnesinin acımasız ancak kahramanlıkla dolu bir görüntüsünü vermektedir. Tabii ki öldürülen askerler, I. Selim'in düşmanlarıdır.

Kim Yavuz Sultan Selim'in askerlerinin yardımını edinirse o kişi izzet, refah ve talihi fetheder:

*Feth ide mülk-i 'izzet ü ikbâl ü devleti
Her kim idinse himmetinüñ leşkerin nasîr* (K 17/24)

O padişah ki ağırbaşlılığın en yüce mertebesindedir ve feleğe yükselendir. Hikmet kılıcının Müşteri yıldızdır:

*Sultân Selîm kutb-ı vakâr u felek-şitâb
Bercîs-i tîr-fitnat u mihr-i Zühal-serîr* (K 17/21)

Şair, padişahın dileğini şu beyitlerle dile getirir:

*Rahm eyle ol fakîre ki hâk-i mezelleti
Başına saçdı dest-i felek nitekim 'abîr* (K 17/41)

*Gitdükçe şâh idüp yirine mâh-ı enveri
'Îsâ-nedîm pâdşeh-i âsmân-serîr* (K 17/42)

Feleğin eli, zavallı Zâtî'nin başına alçaklık toprağı saçmıştır. Şair, sultanın rahmet etmesini istemekte ve başına toprak değil, baharatlardan oluşan bir tür parfüm saçılmasını istemektedir. O padişah ki İsa nefeslidir. Gökyüzü tahtının padişahıdır.

Zâtî, şu dua beytiyle kasidesini bitirir:

*'İzzet nedîm ola saña devlet serîr ola
Zevk ü safâ vilâyetine olasın emîr* (K 17/43)

Zâtî'nin Yavuz Sultan Selim'e yazdığı diğer kasideler de içerik açısından birbirine benzemektedirler. O, azamet burcunun ayıdır. Cömertlik güneşinin ışığı ve Allah'ın lütuflarının gölgesidir:

*Meh-i burc-ı 'azamet Hazret-i Sultân Selîm
Perteve-i mihr-i kerem sâye-i eltâf-ı Hudâ (K 18/13)*

Zulüm otları, Yavuz Sultan Selim'in hakir ateşiyle sararır ve bitkin düşer. Cömertlik bağı ise onun iyilik suyu ile yeşerir yani padişah zulmü ortadan kaldırır ve onun yerine iyiliği getirir:

*Nâr-ı kahruñla olur sebz-i sitem zerd ü nizâr
Âb-ı lutfuñla bulur bâg-ı kerem neşv ü nemâ (K 18/19)*

Yavuz'un öyle askerleri vardır ki bu askerlerin kılıcı, Musa'nın asası gibidir; düşmanların gözüne ejderha gibi görünür:

*Leşkerüñ nîzesi mânend-i 'asâ-yı Musâ
Görinür düşmenüññ gözlerine ejderhâ (K 18/27)*

Aşağıdaki beyitte şair, fetih olgusunu cami istiaresi ile anlatmaya çalışmaktadır. Fetih, bir cami gibidir. Bu caminin minaresi mızrak, mihrap yay ve kubbeler asker miğferidir:

*Feth bir câmi' dür anda nîze-i cündüñ menâr
Aña bir mihrâb kavsüñ migfer-i leşker kıbâb (K 19/32)*

Aşağıdaki beyitte savaş, bir gerdek odası olarak düşünülmüştür. Bu savaşta fetih, gelinin cemalidir:

*Hacle-i rezm içinde tutuk-ı imkândan
'Arz ider feth-i 'arûsı saña her gâh cemâl (K 22/34)*

Aşağıdaki beyitte ise savaş, bir bağ olarak hayal edilir. Düşmanlar ise bu bağın ayva ve narıdır yani düşmanların kafaları, ayva ile narın ağaçtan koparılmalrı gibi, vücutlarından koparılmıştır:

*Bir bâgdur ki 'arsa-i cengüñ senüñ aña
Olur 'adûlaruñ seri ayvâ-y-ıla enâr (K 23/28)*

Eğer beden burcu, Yavuz Sultan Selim'in hükmü ile yapılmış olsaydı hiçbir ecel topu, kıyamete dek bu bedeni öldüremezdi, harap edemezdi yani Yavuz'un hükümleri, kıyamete kadar geçerli olacaktır:

*Dest-i râyüñle yapılmış olsa ger burc-ı beden
İdimezdi haşre dek top-ı ecel anı harâb (K 19/36)*

Söz sarrafı Zâtî, Yavuz Sultan Selim'in vasıflarını anlattığından beri, kibar kişiler, onun inci saçan nazmına meylederler:

*Zâtuñı vaşf ideli Zâti-yi sarrâf-ı sühan
Meyl ider nazm-ı dürer-bârına cümle zurefâ (K 18/30)*

Bu fahriye beyti, Zâtî'nin sözleriyle anlatılan Yavuz'un vasıflarının kibarlar zümresinde oldukça popüler olduğunu göstermektedir. Aşağıda şair, sultana dualar eder. Tabii ki bu duaların amacı, sultandan nimet alabilmektir. Şair, Yavuz Sultan Selim'in bayramını kutlar ve onun, kendisini iyilik sabahına eriştirmesini ister. O iyiliğe erişince padişaha dualar kılacaktır. Sabah vakti yapılan duaların kabul olacağı anlayışını hatırlatan şair, isteğine ulaşmak için altyapı hazırlamaktadır:

*Ey halîl-i dil ü cân 'idüñi ferhunde idüp
Ka'be-i kalbüñi Mevlâ ide pür-zevk ü safâ* (K 18/35)

*İrgür anı seher-i lutf du'âlar kılsun
Subh vaktinde kabul olur işitdük ki du'â* (K 18/33)

Felek; Zâtî'nin bağırını döne döne yakmış, kebab etmiştir. Bu nedenle şair, hükümdarın merhametini talep etmektedir:

*Merhamet itseñ yiridür Zâti-yi bi-çâreye
Çerh anuñ döne döne bağırını itmişdür kebâb* (K 19/43)

Şair, eğer padişah kendisine iyilikte bulunursa ona dualar edeceğini söyler. Gariplerin duasının kabul olacağını da padişaha hatırlatır. Böylece Yavuz'dan yardım ister:

*Ol garîbe lutf kıl saña du'âlar eylesün
Kim garîb olanlaruñ olur du'âsı müstecâb* (K 19/47)

Zâtî, Yavuz'un ömrünün uzunluğu ve sağlığı için dua ederek kasidesine son verir:

*Âftâb-ı 'ömrüñe hergiz zevâl irgürmesün
Muhkem itsün Hak vücûduñ kal'asın ey kâm-yâb* (K 19/49)

Divan'daki 20. kaside "feth" rediflidir. Yavuz Sultan Selim için yazılan bu kasidenin "fth" redifli olması, şairin padişahı nasıl anladığı ve onu nasıl bir konumda düşündüğü konusunda bize bir fikir vermektedir. Yavuz Sultan Selim'in padişahlığı döneminde gazilere fetih günleri doğmuştur:

*Devriñde dogdı günleri gâzîleriñ yine
İtdi tulû' burc-ı zaferden zükâ-yı feth* (K 20/26)

Fetih, ülkedeki fakirleri zengin etmiştir. Şair, kendisine de nimet kapısının açılmasını talep eder:

*Ni'met kapusını açıvir bir fakîrdür
Bay itdi devletüñde hezârân gedâ-yı feth* (K 20/39)

Şair, zaferin daima padişahın yanında olmasını diler ve onun fetihlere devam etmesini ister:

*Yanuñca hem-rikâbuñ olup nusret ü zafer
Olsun müdâm elüñde 'inân-ı rızâ-yı feth (K 20/43)*

Revânî

Sipahi olan İlyas Şücâ, Revânî mahlasıyla divan şiiriyle uğraşmaktadır. 16. yüzyıl divan şairlerinden biri olan Revânî, mürettep bir *Divan* sahibidir (Erünsal, 2008: 30). Onun *Divan*'ında, Yavuz Sultan Selim'e yazılmış üç kaside bulunmaktadır. Bu kasidelerin ilkinde padişah, Rum ejderhası olarak anlatılarak açık istiare yapılmıştır. Hintliler, seher vakti ağzından ateş saçan bu ejderhadan çekinirse buna şaşılmaz:

*Ağzından od saçardı seher ejdehâ-yi Rûm
Hind ehli eylese ne 'aceb andan ictinâb (K 1/8)*

Yavuz Sultan Selim'in mertebesi yüksektir. O kadar ki yıldızlara ulaşmıştır. Padişah, bir yıldız alayıdır:

*Şâh-ı bülend-mertebe Sultân Selîm kim
Oldur sitâre-mevkib ü oldur felek-cenâb (K 1/16)*

Onun mızrağının ucu, düşman saflarını bozar. Böylece iblis düşman dağılır:

*Saff-ı 'adûyı ta'ne-i nîzen durur bozan
İblîs leşkerin nitekim dâğîdur şihâb (K 1/20)*

Padişahın hükmü sayesinde devlet ve din ayakta durur. Küfrün diyarı ise onun gazaları sonucunda daima harap bir vaziyettedir:

*Rây-ı cihân-güşân ile ma'mûr mülk ü dîn
Küfrün diyârı tîgün ile dâyimâ harâb (K 1/21)*

Düşmanın kanı içerisinde Yavuz'un atının nalını gören, bu durumu zafer gelininin kaşında yumruluk var zanneder:

*Hûn-ı 'adûda gark gören na'l-i esbüni
Ebrû-yı nev-'arûs-ı zaferde sanur hıdâb (K 1/24)*

Yavuz'un devrinde, gazalar ve zaferler sayesinde Osmanlı Devleti o kadar zenginleşmiştir ki harabelerde bile hazineler bulunur:

*Her bir harâbeyi arasan tolu genc-i zer
Yer yok ki devletünde ana diyevüz harâb (K 1/31)*

Divan'da Yavuz Sultan Selim ile alakalı olan ikinci kaside "feth" rediflidir. Feth redifli bir başka kaside de Zâtî'ye aitti. Yavuz Sultan Selim'e yazılan kasidelerin "feth" redifi üzerinde benzerlik göstermesi, Yavuz'un nasıl bir padişah olduğu ve şairlerin onun için ne düşündüğü hakkında bir fikir vermektedir. Yavuz Sultan Selim, daima başarı kazanan bir padişaktır. O, yenilme nedir bilmez. Fetih, onun adıyla ünlenir:

*Sâhib-kırân Hazret-i Sultân Selîm kim
Nâm-ı şerîfiyile olur nâmdâr feth (K 2/6)*

Yavuz Sultan Selim'in döneminde Arap ülkeleri Anadolu'ya bağlandı. Şair; gece ve gündüz, padişahın kapısından fethin eksik olmamasını diler, şairin istediği, fetihlerin sürmesidir:

*Rûma zamîme oldı diyâr-ı 'Arab bugün
Kapunda eksük olmaya leyl ü nehâr feth (K 2/7)*

*Mekke Medîne Mısır ile Şâm oldı hep senün
Bir yılda kime oldı müyesser bu çâr feth (K 2/8)*

Aşağıdaki beyitte savaş meydanı, baharın gelişi gibi hayal edilmiştir. Kanlı başlar, lalelere teşbih edilip savaş meydanının ilkbahar manzarası gibi olduğu ifade edilmiştir çünkü ilkbaharda laleler açar ve çimenlik yer yer kırmızı çiçeklerle dolar. Tıpkı onun gibi, savaş meydanı da bedeninden koparılan kafalarla dolmuştur. Bu kafalar, kanla kaplı olduğu için kırmızı renktedir:

*Bu kanlu başlar ile cihân lâlezâr olup
Sahrâ-yı rezmi itdi yine nev-bahâr feth (K 2/18)*

Kâfir askerleriyle savaşmak, Osmanlı için bir bayram ve düğün gibidir. Düşman kanı, gazilerin bayram kınasıdır:

*Leşker-i küffâr ile cengün düğün bayramdur
Hûn-ı a'dâdan durur ğâzîlere hınnâ-yı 'ıyd (K 3/17)*

Şairin Yavuz Sultan Selim'e yazdığı üçüncü kaside "ıyd" rediflidir. Demek ki bu kaside, padişaha bayram vesilesiyle yazılıp yine bu dönemde sunulmuştur. Aşağıdaki beyitte I. Selim'e, 'yedi iklimin padişahı' diye hitap edilmektedir. Padişah, mutfağındaki yemekle bayramda dünyayı konuk eder:

*Pâdişâh-ı heft-kışver Hazret-i Sultân Selîm
Matbah-ı hânıyula konukladı dünyâyı 'ıyd (K 3/8)*

Yavuz öyle bir padişaktır ki onun hükmüne bütün dünya boyun eğer:

*Hükmine 'âlem mutî' ola cihânun halkı râm
Nâmesinde okıdum gördüm budur inşâ-yı 'ıyd (K 3/23)*

Yavuz Sultan Selim; amansız bir savaşçı ve adaletle hüküm süren bir padişah olma yanında, oldukça iyi ve cömert bir hükümdardır. Onun bağışları sayesinde halka mal sahibi olmak nasip olmuştur. Böylece onun ülkesinde yaşayan her kul, dünyada zekât verir hâle gelmiştir:

*Cûdunla halka şol kadar oldu nasîb mâl
Kim her gedâ cihânda şehâ oldu zü-nisâb (K 1/29)*

Revânî'nin kasidelerinde Yavuz Sultan Selim, -tıpkı Zâtî'de olduğu gibi- amansız bir savaşçı olarak anlatılır. Revânî, Yavuz Sultan Selim'in siyasi olarak İslam birliğini sağladığına, Arap ülkelerini Osmanlı topraklarına kattığına ve Osmanlı'nın sınırlarını genişlettiğine de değinir. O, padişahın fetihlere devam etmesini ister. Bunun dışında, Yavuz'un adaletle hükmettiğini, cömertlikte sınır tanımadığını, fetihler sayesinde halkı zenginleştirdiğini, böylece fakirlerin bile zekât verebilir hâle geldiğini söyler.

Sürûrî

16. yüzyıl divan şairlerinden Sürûrî, aslen Geliboluludur ve *Divan* sahibidir. Nakşibendi Mahmud Çelebi'ye bağlanan Sürûrî, mutasavvıf bir kişiliğe sahiptir. Bir dönem Sarıca Paşa medresesinde müderrislik yapan şairin Yavuz Sultan Selim'e yazılmış kasideleri mevcuttur (Güleç, 2010: 170). Bu şiirlerden birinde Sultan Selim, cisim ve ruh ülkesinin padişahıdır. O, sözden anlayan kişiye şan verir:

*Şâhenşeh-i memâlik-i sûrî vü ma'nevi
Sultân Selîm-i Hân ki sühan-dâne şân virür (K 1/35)*

Yavuz Sultan Selim; adalet tahtının Hüsrev'idir, dindar bir şahtır, cihana hükmedendir ve kavimlerin şeriatının dayanağıdır:

*Hüsrev-i taht-ı 'adâlet şeh-i dîn-dâr-ı kerîm
Hükm-fermâ-yı cihân müstenid-i şer'-i kavîm (K 2/1)*

Şairin bu beyti söylemesinin altında yatan düşünce; İslam kültüründe hükümdarın, Allah'ın yeryüzündeki gölgesi olması anlayışıdır. Padişah; âlemin şahıdır, İsa nefeslidir ve feleğin dayanağıdır. Onun can bahşeden sözleri ile ruh, çürümeye karşı dayanıklılık kazanır:

*Ey şeh-i 'âlem 'İsî-dem gerdûn-ı mesned
Nutm-ı cân-bahşun ile rûh bulur'azm-ı remîm (K 2/56)*

Yavuz Sultan Selim'in çıkardığı yeni kanunlar derde bulaşmış kişilere çare olmuştur. Onun döneminde eğer hâlâ ağlayan var ise o ancak ud çalgısıdır; başkası olamaz:

*Oldı kânûn-ı cedîdi çâre-sâz-ı ehl-i derd
Hâlîyâ nâlân olur var ise ancak 'ûd ola (K 4/12)*

Yavuz Sultan Selim'in heybet vadisindeki askerleri, hesap edilemeyecek kadar çok olmakla karıncaya ve kuma benzer. Onun ordusu, işte bu kadar büyüktür:

*Vâdi-i heybetde ol Şâh-ı Selîmân haşmetün
Bî-şumâr olmakda benzer neml ü remle 'askeri (K 5/3)*

Şair; aşağıdaki beyitte, kendisine şikâyeti terk etmesini ve eğer istediğini felek vermezse Sultan Selim'in vereceğini söyler. Böylece padişahın ne kadar cömert olduğuna dikkat çeker. Bu husus, şairin padişahı isteyeceği nimetler için bir hazırlıktır:

*Terk-i şikâyet it ki Sürûrî merâmını
Virmezse çarh o dâver-i çarh âsitân virür (K 1/126)*

Sürûrî, Yavuz Sultan Selim'in savaşçılığına Zâtî ve Revânî'den daha az değinmiş ancak onun diğer yönlerini ön plana çıkarmıştır. Devletine adalet ve mutluluk getiren padişah, oldukça iyi ve cömerttir de.

Yavuz Sultan Selim'e Yazılan Kasidelerin Genel Değerlendirmesi ve Sonuç

Yavuz Sultan Selim, saltanatını sekiz yıl gibi kısa bir süre sürdüğü için kendisine sunulan kasideler Kanuni Sultan Süleyman'a yazılanların sayısı kadar değildir çünkü kaside, eğer padişaha sunulacaksa o kişi mutlaka devrin padişahı olmalıdır. Divan şairleri, romantik duygularla geçmiş dönemin padişahlarına kaside yazmazlar.

Örnek olarak seçtiğimiz divan şairlerinden Zâtî, Revânî ve Sürûrî'nin kasidelerinde gördük ki Yavuz Sultan Selim, genel olarak savaşçı özellikleriyle şiirlere konu olmaktadır. Bu husus, Zâtî ve Revânî'de ilk sırayı alırken Sürûrî'de daha az önemli bir konumdadır.

Sonuç olarak şöyle denilebilir; Zâtî, Revânî ve Sürûrî'nin kasideleri örneğinde gördük ki Yavuz Sultan Selim, ilk olarak savaşçı özelliğiyle ardından adil bir hükümdar olmakla bilinir. Onun acımasızlığı, celal sahibi olması ve katı yönetimi, beyitlerdeki savaş sahnelerine çıplak bir şekilde yansımıştır. Yine de Yavuz Sultan Selim; adaletinden ve cömertliğinden ödün vermez, halkının refahını düşünür ve tebaasına iyilik yapmaktan geri

durmaz. Bu sebepler, onu dünyanın en büyük hükümdarlarından biri yapmaktadır.

Kaynaklar

- Akpınar, Şerife. (t.y.). “Lâmi’î’nin Vâmık u Azrâ Mesnevîsinde Astrolojik Unsurlar”, <https://dergipark.org.tr/download/article-file/258201> (Erişim Tarihi: 07.07.2019).
- Armutlu, Sadık, “Şem’ u Pervâne”, *Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, 38. Cilt, 2010, s. 495-497.
- Batur, Atilla, “Süruri Divanı, Hayatı, Sanatı, Eserleri, Divanı’nın Tenkitli Metni”, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Malatya 2002.
- Coşkun, Vildan S., “Zâtî”, *Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, 44. Cilt, 2013, s. 150-151.
- Emecen, Feridun, “Selim I”, *Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, 36. Cilt, 2009, s. 407-414.
- Erünsal, İsmail E, “Revânî”, *Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, 35. Cilt, 2008, s. 30-31.
- Güleç, İsmail, “Sürûrî”, *Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, 38. Cilt, 2010, s. 170-172.
- İnalcık, Halil, *Şair ve Patron*, 8. bs., Doğu-Batı Yayınları, 2018.
- Revânî, *Revânî Divanı*, (Haz.: Ziya Avşar), Kültür Bakanlığı, 2017, e-kitap, <http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/TR-196374/revani-divani.html> (Erişim Tarihi: 03.07.2019).
- Tanyıldız, Ahmet, “SELİMÎ, Yavuz Sultân Selîm, Sultân Selîm-i Evvel, I. Selîm”, *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*, 2014, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=3482> (Erişim Tarihi: 17.06.2019).
- Zâtî, *Zâtî Divanı*, (Haz.: Orhan Kurtoğlu), T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları, 2017, (e-kitap), <http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/TR-195592/zati-divani.html> (Erişim Tarihi: 03.07.2019).